

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkninger om formål og bestemmelser:

Denne fredning indeholder ingen udtrykkelig formålsbestemmelse. Formålet må derfor udledes ud fra en fortolkning af fredningsafgørelsen. I dokumentet er de generelle bestemmelser fremhævet. Den fremhævede tekst er vejledende og er fremhævet som hjælp til læseren. Fredningens generelle bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Overfredningsnævnet:

Fredningsnævnet:

Kendelser:

Deklarationer:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

OVERFREDNINGSNÆVNET>

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1962, den 11. juli afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1355/59 vedrørende fredning af en del af Hærvejen i Øster Løgum sogn i Åbenrå amt.

I den af fredningsnævnet for Åbenrå amt den 21. august 1959 afsagte kendelse hedder det:

"Siden 1925 har fredningsnævnet for Åbenrå amtsråds-kreds foretaget fredninger af og ved den del af Oksevejen, der ligger i Åbenrå amtsråds-kreds.

I efteråret 1958 har Danmarks Naturfredningsforening og Nationalmuseet begæret en samlet fredning af de ikke asfalterede dele af Oksevejen og andre udvidelser af de hidtil skete fredninger.

Med hensyn til Øster Løgum sogn, som nærværende kendelse alene angår, begæres under den nu rejste sag en samlet fredning af de dele af det matrikulære vejareal, hvori selve vejen henligger som grusvej, således at den nuværende tilstand med hensyn til befæstning, vejprofil, diger m.m. opretholdes. Endvidere ønskes visse private arealer omkring Hærulfstenen fredet mod bebyggelse og beplantning og en tilsvarende fredning af en bræmme på private jorder langs hver side af den grusbelagte vejstrækning, der går fra amtsskellet til Diagonal-

vejen. Den nævnte strækning er ca. 3,5 km lang. Yderligere søges fredning af Immervad bro's omgivelser og af nedennævnte sten og stenkiste, der er nærmere betegnet på den kendelsen bilagte fortegnelse og plan.

I dette sogn er der tidligere truffet følgende fredningsdispositioner, som nævnes i stedlige rækkefølge fra nord til syd:

Ved beslutning af 21. november 1925, truffet af naturfredningsnævnene for Åbenrå og Haderslev amter, er den i det daværende amtsskel beliggende Immervad bro, der fører Oksevejen over vandløbet Rudbæk, tilligemed skelstenene på brodækket blevet fredet. I beslutningen anføres bl.a., at vedligeholdelsen af broen påhviler Øster Løgum sogn.

Det bemærkes, at Rudbæk senere er blevet uddybet og reguleret, og i forbindelse hermed er vandløbet forlagt ca. 10 m mod nord ved Immervad bro, hvis to underløb siden ligger tørre; en ny bro forbinder den gamle vej i de to amter. Fra et sted ca. 70 m syd for vandløbet er vejen imidlertid blevet udrettet og i lige linie ført over en anden ny bro, der ligger ca. 90 m østligere. Det mellem vejene beliggende trekantede areal syd for vandløbet, der henligger udyrket, tilhører Øster Løgum sogn. Vejene er kommunale veje.

Ved beslutning af 2. oktober 1926 er Oksevejen og dens tilliggende sidearealer og diger i en længde af ca. 150 m og en bredde af indtil ca. 60 m blevet fredet.

Efter at Hærulfstenen i 1951 var ført fra Tyskland tilbage til dens tidligere plads i vejens vestlige side - vist på det nærværende kendelse vedlagte afriks af matrikelkortet, udfærdiget den 28. september 1957 - er der truffet bestemmelse om fredning af en vis strækning af vejen på hver side af stenen. Herom citeres fra fredningsnævnets protokol for mødet den 17. december 1953 følgende: "..... Kommissionen besigtigede sammen med de mødte den omhandlede vejstrækning, ca. 260 m lang fra skellet imellem art.nr. 2 og art.nr. 14 af Hovslund i nord. Vejstrækningen henligger i sin oprindelige bredde med et dige mod vest, på hvilket dige runestenen er anbragt ca.

36 m fra vejstrækningens sydlige grænse. Vejstrækningens bredde er ca. 20 m; den befæstede kørebane har en bredde af ca. 5 m. - Amtslandinspektøren oplyser, at diget, hvorpå runestenen er rejst, ikke hører med til vejarealet, idet vejarealet kun når til foden af diget. Han bemærker videre, at diget på hele strækningen bør inddrages under vejarealet, hvilken inddragning vil kunne ske ved en grænseregulering. - Sognerådsformanden ønsker diget inddraget under vejarealet som af amtslandinspektøren foreslået. - Gårdejer Tiedemann (det stedlige nævnsmedlem) ønsker fredningen udstrakt længere mod nord, således at grænsen mod øst går til det ved fredningsnævnets beslutning af 2. oktober 1926 fredede areal og mod vest til nordgrænsen af art.nr. 2. Skelregulering ønskes også her foretaget, således at de bestående diger på begge sider inddrages under vejarealet. - Sognerådsformanden kan tiltræde den foreslåede yderligere fredning. - Nævnet kan godkende fredningen af de nævnte vejstrækninger, herunder de foreslåede skelreguleringer, og vil, når skelreguleringerne har fundet sted, affatte udkast til den fredningsdeklaration, som sognerådet vil have at udstede. Det forudsættes, at lodsejerne vil gå med til skelreguleringerne."

Skelreguleringerne har fundet sted med de private lodsejeres tilslutning.

Nævnet har herefter angående den endelige ordning af spørgsmålet forelagt Øster Iøgum sogneråd et udkast til deklaration, hvori det bl.a. hedder: "..... Vejstrækningen skal forblive henliggende i sin nuværende tilstand og bredde, således at der ikke må foretages ændringer af vejen eller de langs denne gående diger. Vejen må således ikke asfalteres eller på anden måde befæstes, end ved belægning af skærver og grus, og digerne må ikke beplantes eller beskadiges ved pløjning, afgravning eller på anden måde."

Sognerådet har imidlertid vægret sig ved at underskrive deklarationsudkastet, og har som begrundelse herfor anført, at det er videregående end tilsagnet i 1953.

De fornævnte fredningsdispositioner angår dele af

den strækning, som endnu ikke er asfalteret.

På den udbyggede og asfalterede strækning fra Diagonalvejen til Øster Løgum - Risc sogneskel er den i det nævnte sogneskel stående vejvisersten med påskriften "Weg nach Ripen und **Foldingbroe**" blevet fredet ved beslutning af 2. oktober 1926.

Den nye sag har nævnet behandlet i møder 31. oktober 1958, 27. maj, 3. juni og 21. august 1959. Endvidere er der foretaget besigtigelse.

Under besigtigelsen er det konstateret, at de faktiske forhold ikke stemmer med matrikelkortet, der er udarbejdet i 1872-76, idet det har vist sig, at forskellige lodsejere har inddraget en del af vejarealet og taget det i brug på samme måde som deres tilstødende jorder. Dette skal være sket indenfor de sidste 20 år. Vejarealet er ifølge matriklen af varierende bredde fra ca. 15 til ca. 50 m, medens den faktiske bredde på grund af lodsejernes handlinger forskellige steder nu kun er ca. 10 m. Den befæstede kørebane - der iverigt ikke går midt igennem det matrikulære areal, men snart ligger nærmere det ene snart det andet skel - er 5 m og makadamiseret. De gamle diger er bevaret visse steder, men er delvis skjult af tilføjet og tilgroet sand, der ligeledes har aflejret sig mange steder på rabatterne.

Sognerådets stilling til fredningsønskerne er følgende:

Man er enig i, at den fornævnte trekant, som dannes af den gamle Oksevej, Rudbækken og den nye vej, totalt fredes, således at selve kørebanen på dette stykke af Oksevejen forbliver grusbelagt. Det øvrige areal skal forblive henliggende i naturtilstand og må ikke beplantes eller bebygges, ligesom der ikke må anbringes skure, boder, master eller andre skæmmende indretninger. Der må ikke foretages ændringer i terrænformerne eller foretages gravning efter sten, grus, sand eller lignende. Selvsåede træer og buske fjernes ved nævnets foranstaltning.

Med hensyn til den øvrige del af vejstrækningen vil

man forbeholde sig ret til at asfaltere selve kørebanen i en bredde af 7 m, medens man iøvrigt er indforstået med fredningen. I så henseende bemærkes, at sognerådet er enig i, at siderne udenfor kørebanen bevares og ikke grøftes. På steder, hvor det efter sagkyndig undersøgelse er nødvendigt, anbringes dræn eller anden afvanding uden grøftning, mod at der herfor ydes en erstatning af fredningsmidlerne. Det er overladt til nævnet at fastsætte størrelsen. Sognerådet har erklæret, at man vil søge at formå lodsejerne, til hvis jorder der er inddraget vejarealer, til at genoprette den tidligere tilstand ifølge matrikelkortet.

Sognerådet har oplyst, at asfalteringen først vil blive foretaget i forbindelse med en eventuelt kommende vejudbygning i Haderslev amt, således at det heromhandlede vejstykke derved gøres til led i en gennemgående vej fra Haderslev - Rangstrupvejen til Hellevad - Bovvejen.

Amtsvejinspektøren for Åbenrå amtsrådsreds har anført, at man af hensyn til denne muligt kommende vej må nære betænkelighed ved en fredning af den del af Oksevejen, der endnu ikke er udbygget. Efter amtsvejinspektørens mening måtte en asfaltering kunne indskrænkes til 6 m bredde.

Heroverfor har Nationalmuseet og Danmarks Naturfredningsforening udtalt, at man er ude af stand til at bedømme nødvendigheden af at asfaltere det pågældende vejstykke, men man må hævde, at en asfaltering vil betyde en betydelig æstetisk og historisk forringelse af vejstykket. Hvis resultatet af nævnets overvejelser bliver, at vejstykket asfalteres i en bredde af 6 m, skal man henstille, at de på det pågældende vejstykke værende gamle diger, stenkiste etc. behandles med den største varsomhed og sikres ved fredning.

For det tilfælde at sognerådet ikke får medhold i spørgsmålet om asfaltering, modsætter sognerådet sig fredningen, bortset fra trekanten ved Immervad bro. Det gøres gældende, at den trafikudvikling, som har fundet sted de senere år, har bevirket, at man nu ikke mener at burde opgive tanken om asfaltering af de grusbelagte strækninger gennem Øster Løgum

kommune, herunder også vejstykket ved Hærulfstenen og den i 1926 fredede strækning. Man har derfor fra sognerådets side protesteret mod en fredning uden asfalteringsforbehold. Herved fremhæves, at den tilstand, som vejen nu har - belagt med grus og skærver - ikke svarer til den historiske Oksevej, som henlå uden befæstelse som sandet lyngvej.

Bestemmelser

Nævnet er af den opfattelse, at det ud fra kulturhistoriske grunde vel er af betydning for almenheden at frede det omhandlede vejareal, men finder på den anden side, at vigtige samfundsmæssige hensyn taler for at tillemppe fredningen det af sognerådet tagne forbehold om en asfaltering i tilfælde af en udbygning i Haderslev amt af et vejanlæg, der forbinder Oksevejen med Haderslev - Rangstrupvejen. Herved bemærkes, at den nærmeste asfalterede vej, nemlig Diagonalvejen fra Hovslund broen til Strandelhjørnkrydset, er ca. 7 km længere end den direkte forbindelse ad Oksevejen. Endvidere anføres, at det har været medvirkende til nævnets holdning, at der, såfremt Oksevejen bevares i sin nuværende tilstand, kunne ventes anlagt en moderne udbygget vej nær og parallelt med denne, hvilket ville indvirke uheldigt på fredningen.

De indenfor vejarealet værende træer og buske vil være at fjerne efter nævnets nærmere bestemmelse. Bevoksning, som senere måtte fremkomme, bortryddes.

Fredningen omfatter den i vejen, ca. 1400 m syd for Immervad bro, beliggende stenkiste, som skal forblive i den nuværende tilstand, så længe vejen ikke asfalteres, til hvilken tid Nationalmuseet træffer afgørelse om, hvorledes der bør forholdes med dette gamle bygningsværk. De på det fredede areal beroende gamle afmærkningssten fredes ligeledes og skal forblive på plads. Kiste og sten angives på den nedenfor nævnte plan. Denne bestemmelse gælder også den asfalterede strækning.

I overensstemmelse med foranstående bestemmer nævnet herefter i henhold til § 1 i lovbekendtgørelse nr. 106 af 21. marts 1959, dels at det trekantformede areal af art.nr. 53 Hovslund beliggende mellem den gamle Oksevej og den nye ved

Immervad bro og bestående af parcellerne nr. 132/37, 136/38, 171/38 og 182/37 af kortblad 2 Hovslund fredes som foran anført, dels at de ligeledes under art.nr. 53 hørende arealer af Oksevejen mellem den gamle Immervad bro og Diagonalvejen vil være at frede i deres matrikulære omfang, dog således at en asfaltering ikke må udstrækkes til kørebanebredde på mere end 6 m.

For dræning ydes i henhold til lovbekendtgørelsens § 17 en erstatning, der skønsmæssigt fastsættes til 10.000 kr.

Med hensyn til retableringen bestemmes i medfør af lovbekendtgørelsens § 27, at denne i mangl af forlig med de pågældende lodsejere vil være at søge gennemført ved domstolene.

Vedrørende landbrugsarealerne parcelnumrene 131/14 og 70/15, kortblad 11 af art.nr. 115 af Hovslund, tilhørende landmand Peter Jessen, og som udgør ca. 10 ha, er der opnået enighed med ejeren om, at disse arealer, der danner baggrund for Hærulfstenen, fredes mod beplantning og bebyggelse, bortset fra landbrugsbygninger, som det tillades at placere i det sydøstlige hjørne af området på en grund højst 50 m langs vejen og 100 m i sydskellet regnet fra vejen. Samtidig med bygningernes opførelse skal der plantes et løvtræs læbælte på 7-10 m indenfor det nævnte område (50 x 100 m). Ejeren underkaster sig Hedeselskabets anvisning med hensyn til beskaffenheden af træerne og med hensyn til tilsyn. For fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds skal der forelægges tegning over bygningerne med beliggenhedsplan til godkendelse. På arealet må ikke anbringes skure, boder, master eller andre skæmmende indretninger. Der må ikke foretages ændringer i terrænformerne eller foretages gravning efter sten, grus, sand eller lignende. Der ydes en erstatning på 5.000 kr., som tilfalder ejeren, idet pantaverne ikke har stillet krav om nogen andel. Denne ordning stadfæstes ved nærværende kendelse i henhold til lovbekendtgørelsens § 1, jfr. § 17.

Derimod har nævnet forgæves søgt en ordning af arealerne øst for vejen udfor Hærulfstenen. Langs den østlige side

af vejen er der her et læbælte af nåletræer, som hindrer udsigten mod en ca. 200 m mod øst beliggende gravhøj. Da ejeren, gårdejer Mads Paulsen, imidlertid har stillet sig afvisende, finder nævnet, at det herefter vil være mest hensigtsmæssigt at behandle spørgsmålet om udsigtsfredningen i forbindelse med bræmmefredningsspørgsmålet vedrørende hele vejstrækningen, hvorom forhandlingerne endnu ikke er afsluttet. Spørgsmålet vil derfor ikke være at påkende ved nærværende kendelse.

Nævnet bestemmer, at erstatningerne, da der er tale om en fredning af den i lovebekendtgørelsens § 17, stk. 2, omhandlede art, findes at burde udredes med 9/10 af statskassen og med 1/10 af Åbenrå amtsfond.

Påtaleret tilkommer fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds og Nationalmuseet hver for sig.

Kendelsen med tilhørende fortegnelse og plan vil være at tinglyse som servitutstiftende på de pågældende ejendomme."

Konklusionen er sålydende:

"De fornævnte arealer fredes som anført.

I erstatninger udredes til Øster Løgum kommune 10.000 kr. og til landmand Peter Jessen 5.000 kr. For sidstnævntes vedkommende tilfalder erstatningen ejeren.

Erstatningerne udredes med 9/10 af statskassen og med 1/10 af Åbenrå amtsfond.

Påtaleret tilkommer fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds og Nationalmuseet hver for sig."

Et af nævnets medlemmer afgav sålydende

D i s s e n s:

Jeg kan ikke tiltræde, at der til fredning af vejen knyttes noget forbehold om asfaltering. Sagen drejer sig om at sikre for eftertiden de endnu ikke asfalterede og grøftede rester af vejen med dens diger og sidearealer. Som led i Hærvejen fra Viborg til Slesvig, hvilken vejs kulturhistoriske betydning bl.a. fremgår af Hugo Mathiesens bog om Hærvejen,

er denne fredning en sag af national betydning, ja endog af interesse udover landets grænser. I forhold hertil er spørgsmålet om det nye vejanlæg, som endnu ikke er aktuelt, men som ad åre skulle komme for at give bedre forbindelse mellem Haderslev og landegrænsen ved Padborg kun af egnsmæssig og i hvert fald af mindre væsentlig betydning, hvorfor det må vige. Hertil kommer, at en asfaltering ville komme i strid med de allerede bestående fredninger, der er mærket med fredningssten og kendt af sognerådet. Den omstændighed, at den nuværende grusede kørebane ikke stammer fra gammel tid, kan efter min opfattelse ikke være afgørende, idet fredningen må være hjemlet ved selve linjeføringen af vejen, som gennem århundreder har ligget her med dens karakteristiske diger og sidearealer, og som det må være fredningens formål at bevare i den nuværende tilstand, inden der sker yderligere skade, som f.eks. ved asfaltering.

Den omtalte^{ny}/forbindelsesvej måtte kunne placeres i passende afstand fra de fredede arealer og bygningsværker m.m., og dette bør sikres.

Iøvrigt er jeg enig i kendelse.

Fortegnelse

over

vejafmærkningssten og andre sten, der omfattes af fredningsnævnets kendelse af d.d. vedrørende Oksevejen i Øster Løgum sogn.

Ved Immervad bro:

2 sten i vestsiden af vejen lige nord for broen og
1 sten i østsiden af vejen lige syd for broen med
utydelig indskrift, der formentlig betyder "Lygum
Kirch Spiel".

Ved stenkisten ca. 1400 m sydligere:

3 sten med ca. 5 m's mellemrum i vestsiden af vejen
lige syd for stenkisten.

Ved vejen, der mod vest fører til Kogager:

1 sten lige syd for Koagervejens udmunding.

Ca. 30 m sydligere ud for en mark henhørende til landmand Peter Androsens ejendom, art.nr. 2 m.fl. af Hovslund:

1 sten ved et led i den vestlige vejside.

Ud for en mark henhørende til landmand Hans Thomsens ejendom, art.nr. 5 m.fl. af Hovslund:

Flere sten i og ved diget i østsiden af vejen på nordsiden af vejen til Frelle Johansens ejendom.

På den asfalterede vejstrækning ud for plantagen lige syd for Diagonalvejen:

2 sten på hver side af indkørslen til plantagen.

Ca. 700 m nord for Pottervejen:

1 sten i vejens vestside med utydelig indskrift på to sider, der muligvis betyder Øster Løgum og Strandelshjørn. "

Sagen er forelagt overfredningsnævnet i modfør af naturfredningslovens § 19, stk. 3, hvorhos kendelsen efter samråd med Nationalmuseet er indanket af Danmarks Naturfredningsforening.

Overfredningsnævnet har den 5. juli 1960 besigtiget de pågældende arealer og forhandlet med den ankende samt repræsentanter for Øster Løgum sogneråd, Nationalmuseet og Åbenrå amts vejinspektorat.

Danmarks Naturfredningsforening nedlagde med henvisning til den i dissensen fremsatte motivering påstand om ændring af fredningsnævnets kendelse for såvidt angår den grusbelagte del af hærvejen gennem Løgum sogn, der efter foreningens og Nationalmuseets opfattelse ikke bør asfalteres. Denne påstand støttedes tillige af en af naturfredningsrådet under 29. juni 1960 afgiven udtalelse, hvori det fremhæves, at en

ning
asfaltbelæg/ikke lader sig forene med de historiske traditioner og vil borttage vejens særlige atmosfære.

Sognerådet og vejinspektoratet, der iøvrigt udtalte, at en vejbredde på 6 m vil være tilstrækkelig, fremførte, at det var absolut nødvendigt at asfaltere det omhandlede vejstykke af hensyn til trafikken. Det var meget vanskeligt at finde en erstatning for hærvejen, der her udgjorde en naturlig fortsættelse af vejen syd for Nybøl og Rødekro og med forbindelse til Haderslev og Vojens. Også omkostningsspørgsmålet spillede en rolle.

Overfredningsnævnet har siden åstedsmødet gentagne gange drøftet sagen og søgt at se denne strækning af hærvejen i sammenhæng med andre bevarede dele af oldtidsvejen.

Ud fra den erkendelse, at det ville være af særlig kulturhistorisk interesse, om man kunne bevare en vejstrækning på 100 m på hver side af Hærulfstenen i grusbelagt stand, har man forespurgt sognerådet, om det kunne tiltræde dette. Hertil har sognerådet i skrivelse af 10. februar 1961 meddelt, at man af trafikmæssige grunde ikke kan gå med til, at den omhandlede strækning bevares grusbelagt.

Et flertal på 6 af overfredningsnævnets medlemmer mener under hensyn til det af sognerådet og vejinspektoratet fremførte at måtte lægge til grund, at hærvejen gennem Øster Løgum kommune indgår som et ret stærkt befærdet led i det stedlige trafiknet, og at manglende udbygning af vejen vil føre til, at man må benytte en temmelig stor omvej. Uanset værdien af de fremhævede kulturhistoriske hensyn finder disse medlemmer herefter ikke, at der er fornødent grundlag for at forlange, at denne vej skal henligge som en grusvej.

Et medlem, der imidlertid var forhindret i at deltage i sagens endelige behandling, har under de indledende drøftelser udtalt som sit principielle synspunkt, at han fandt det inkonsekvent at frede en oldtidsvej og derefter modernisere dens vejbelægning.

Kendelse vil være at afsige i overensstemmelse med flertallet.

Et kort nr. Åb. 108 over fredningsområdet er tillige med en fortegnelse over vejafmærkningssten og andre sten, der omfattes af kendelsen vedhæftet denne.

T h i b e s t e m m e s:

Den af fredningsnævnet for Åbenrå amt den 21. august 1959 afsagte kendelse vedrørende fredning af en del af hærvejen i Øster Løgum sogn stadfæstes.

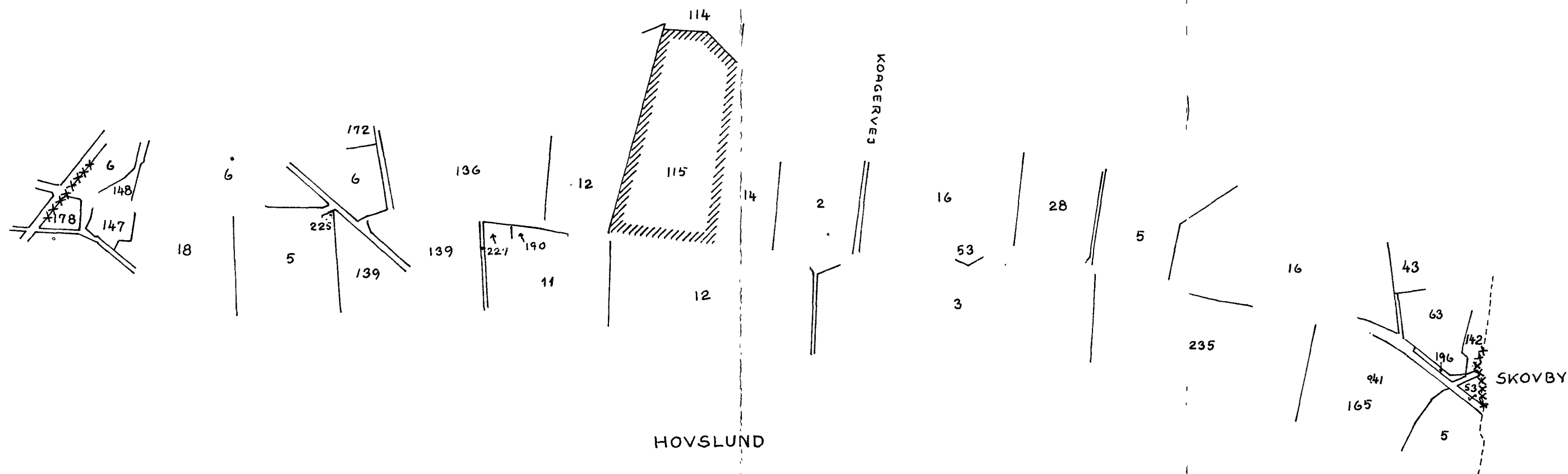
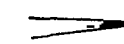
I erstatning udbetales til
Øster Løgum kommune 10.000 kr.
Landmand Peter Jessen 5.000 "

Erstatningsudgiften, ialt 15.000 kr., udredes med 9/10 af statskassen og med 1/10 af Åbenrå amtsfond.

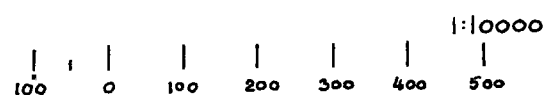
Udskriftens rigtighed
bekræftes.

H. Kaas-Petersen

Kaas-Petersen

////// GRÆNSE FOR FREDET AREAL
 xxxxxx SYDLIGE OG NORDLIGE GRÆNSER FOR DET
 FREDEDE MATRIKULÆRE VEJAREAL

Naturfredningskonsulentens kontor
 København d. 24-11-61
 By: HOVSLUND
 Sogn: ØSTER-LØGUM
 Plan nr. Åb. 108

KENDELSER>

U d s k r i f t

a f

forhandlingsprotokollen for fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds.

--ooOoo--

År 1959, fredag den 21. august blev af fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds i

J. nr. 115/58

Sag angående udvidelse af fredninger af

Reg. nr. 95

og ved Oksevejen i Åbenrå amtsrådskreds

afsagt sålydende

k e n d e l s e:

Siden 1925 har fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds foretaget forskellige fredninger af og ved den del af Oksevejen, der ligger i Åbenrå amtsrådskreds.

I efteråret 1958 har Danmarks Naturfredningsforening og Nationalmuseet begæret en samlet fredning af de ikke asfalterede dele af Oksevejen og andre udvidelser af de hidtil skete fredninger.

Med hensyn til Øster Løgum sogn, som nærværende kendelse alene angår, begæres under den nu rejste sag en samlet fredning af de dele af det matrikulære vejareal, hvori selve vejen henligger som grusvej, således at den nuværende tilstand med hensyn til befæstning, vejprofil, diger m.m. opretholdes. Endvidere ønskes visse private arealer omkring Hærulfstenen fredet mod bebyggelse og beplantning og en tilsvarende fredning af en bræmme på private jorder langs hver side af den grusbelagte vejstrækning, der går fra amtsskellet til Diagonalvejen. Den nævnte strækning er ca. 3.5 km lang. Yderligere søges fredning af Immervad bro's omgivelser og af nedennævnte sten og stenkiste, der er nærmere betegnet på den kendelsen bilagte fortegnelse og plan.

I dette sogn er der tidligere truffet følgende fredningsdispositioner, som nævnes i stedlige rækkefølge fra nord til syd:

Ved beslutning af 21. november 1925, truffet af naturfredningsnævnene for Åbenrå og Haderslev amter, er den i det daværende amtsskel beliggende Immervad bro, der fører Oksevejen over vandløbet Rudbæk, tilligemed skelstenene på brodækket blevet fredet. I beslutningen anføres bl. a., at vedligeholdelsen af broen påhviler Øster Løgum sogn.

Det bemærkes, at Rudbæk senere er blevet uddybet og reguleret, og i forbindelse hermed er vandløbet forlagt ca. 10 m mod nord ved Immervad bro, hvis to underløb siden ligger tørre; en ny bro forbinder den gamle vej i de to amter. Fra et sted ca. 70 m syd for vandløbet er vejen imidlertid blevet udrettet og i lige linie ført over en anden ny bro, der ligger ca. 90 m østligere. Det mellem vejene beliggende trekantede areal syd for vandløbet, der henligger udyrket, tilhører Øster Løgum sogn. Vejene er kommunale veje.

Ved beslutning af 2. oktober 1926 er Oksevejen og dens tilliggende sidearealer og diger i en længde af ca. 150 m og en bredde af indtil ca. 60 m blevet fredet.

Efter at Hærulfstenen i 1951 var ført fra Tyskland tilbage til dens tidligere plads i vejens vestlige side - vist på det nærværende kendelse vedlagte afrids af matrikelkortet, udfærdiget den 28. september 1957 - er der truffet bestemmelse om fredning af en vis strækning af vejen på hver side af stenen. Herom citeres fra fredningsnævnets protokol for mødet den 17. december 1953 følgende: . . . "Kommissionen besigtigede sammen med de mødte den omhandlede vejstrækning, ca. 260 m lang fra skellet imellem art. nr. 2 og art. nr. 14 af Hovslund i nord. Vejstrækningen henligger i sin oprindelige bredde med et dige mod vest, på hvilket dige runestenen er anbragt ca. 36 m fra vejstrækningens sydlige grænse. Vejstrækningens bredde er ca. 20 m; den befæstede kørebane har en bredde af ca. 5 m.- Amtslandinspektøren oplyser, at diget, hvorpå runestenen er rejst, ikke hører med til vejarealet,

idet vejarealet kun når til foden af diget. Han bemærker videre, at diget på hele strækningen bør inddrages under vejarealet, hvilken inddragning vil kunne ske ved en grænseregulering. - Sognerådsformanden ønsker diget inddraget under vejarealet som af amtslandinspektøren foreslået. - Gårdejer Tiedemann (det stedlige nævnsmedlem) ønsker fredningen udstrakt længere mod nord, således at grænsen mod øst går til det ved fredningsnævnets beslutning af 2. oktober 1926 fredede areal og mod vest til nordgrænsen af art. nr. 2. Skelregulering ønskes også her foretaget, således at de bestående diger på begge sider inddrages under vejarealet. - Sognerådsformanden kan tiltræde den foreslåede yderligere fredning. - Nævnet kan godkende fredningen af de nævnte vejstrækninger, herunder de foreslåede skelreguleringer, og vil, når skelreguleringerne har fundet sted, affatte udkast til den fredningsdekklamation, som sognerådet vil have at udstede. Det forudsættes, at lods-ejerne vil gå med til skelreguleringerne."

Skelreguleringerne har fundet sted med de private lodsejeres tilslutning.

Nævnet har herefter angående den endelige ordning af spørgsmålet forelagt Øster Løgum sogneråd et udkast til deklamation, hvori det bl. a. hedder: . . . "Vejstrækningen skal forblive henliggende i sin nuværende tilstand og bredde, således at der ikke må foretages ændringer af vejen eller de langs denne gående diger. Vejen må således ikke asfalteres eller på anden måde befæstes, end ved belægning af skærver og grus, og digerne må ikke beplantes eller beskadiges ved pløjning, afgravning eller på anden måde."

Sognerådet har imidlertid vægret sig ved at underskrive deklamationens udkastet, og har som begrundelse herfor anført, at det er videregående end tilsagnet i 1953.

De fornævnte fredningsdispositioner angår dele af den strækning, som endnu ikke er asfalteret.

På den udbyggede og asfalterede strækning fra Diagonalvejen til

Øster Løgum - Rise sogneskel er den i det nævnte sogneskel stående vejvisersten med påskriften "Weg nach Ripen und Foldingbroe" blevet fredet ved beslutning af 2. oktober 1926.

Den nye sag har nævnet behandlet i møder 31. oktober 1958, 27. maj, 3. juni og 21. august 1959. Endvidere er der foretaget besigtigelse.

Under besigtigelsen er det konstateret, at de faktiske forhold ikke stemmer med matrikelkortet, der er udarbejdet i 1872-76, idet det har vist sig, at forskellige lodsejere har inddraget en del af vejarealet og taget det i brug på samme måde som deres tilstødende jorder. Dette skal være sket indenfor de sidste 20 år. Vejarealet er ifølge matriklen af varierende bredde fra ca. 15 til ca. 50 m, medens den faktiske bredde på grund af lodsejernes handlinger forskellige steder nu kun er ca. 10 m. Den befæstede kørebane - der iøvrigt ikke går midt igennem det matrikulære areal, men snart ligger nærmere det ene snart det andet skel - er 5 m og makadamiseret. De gamle diger er bevaret visse steder, men er delvis skjult af tilføjet og tilgroet sand, der ligeledes har aflejret sig mange steder på rabatterne.

Sognerådets stilling til fredningsønskerne er følgende:

Man er enig i, at den fornævnte trekant, som dannes af den gamle Oksevej, Rudbækken og den nye vej, totalt fredes, således at selve kørebanen på dette stykke af Oksevejen forbliver grusbelagt. Det øvrige areal skal forblive henliggende i naturtilstand og må ikke beplantes eller bebygges, ligesom der ikke må anbringes skure, boder, master eller andre skæmmende indretninger. Der må ikke foretages ændringer i terrænformerne eller foretages gravning efter sten, grus, sand eller lignende. Selvsåede træer og buske fjernes ved nævnets foranstaltning.

Med hensyn til den øvrige del af vejstrækningen vil man forbeholde sig ret til at asfaltere selve kørebanen i en bredde af 7 m, medens man iøvrigt er indforstået med fredningen. I så henseende bemærkes, at sognerådet er enig i, at siderne udenfor kørebanen bevares og ikke

grøftes. På steder, hvor det efter sagkyndig undersøgelse er nødvendigt, anbringes dræn eller anden afvanding uden grøftning, mod at der herfor ydes en erstatning af fredningsmidlerne. Det er overladt til nævnet at fastsætte størrelsen. Sognerådet har erklæret, at man vil søge at formå lodsejerne, til hvis jorder der er inddraget vejarealer, til at genoprette den tidligere tilstand ifølge matrikelkortet.

Sognerådet har oplyst, at asfalteringen først vil blive foretaget i forbindelse med en eventuelt kommende vejudbygning i Haderslev amt, således at det heromhandlede vejstykke derved gøres til led i en gennemgående vej fra Haderslev - Rangstrupvejen til Hellevad - Bovvejen.

Amtsvejinspektøren for Åbenrå amtsrådsreds har anført, at man af hensyn til denne muligt kommende vej må nære betænkelighed ved en fredning af den del af Oksevejen, der endnu ikke er udbygget. Efter amtsvejinspektørens mening måtte en asfaltering kunne indskrænkes til 6 m bredde.

Heroverfor har Nationalmuseet og Danmarks Naturfredningsforening udtalt, at man er ude af stand til at bedømme nødvendigheden af at asfaltere det pågældende vejstykke, men man må hævde, at en asfaltering vil betyde en betydelig æstetisk og historisk forringelse af vejstykket. Hvis resultatet af nævnets overvejelser bliver, at vejstykket asfaltes i en bredde af 6 m, skal man henstille, at de på det pågældende vejstykke værende gamle diger, stenkiste etc. behandles med den største varsomhed og sikres ved fredning.

For det tilfælde at sognerådet ikke får medhold i spørgsmålet om asfaltering, modsætter sognerådet sig fredningen, bortset fra trekantens ved Immervad bro. Det gøres gældende, at den trafikudvikling, som har fundet sted de senere år, har bevirket, at man nu ikke mener at burde opgive tanken om asfaltering af de grusbelagte strækninger gennem Øster Løgum kommune, herunder også vejstykket ved Hærulfstenen og den i 1926 fredede strækning. Man har derfor fra sognerådet side

protesteret mod en fredning uden asfalteringsforbehold. Herved fremhæves, at den tilstand, som vejen nu har - belagt med grus og skærver - ikke svarer til den historiske Oksevej, som henlå uden befæstelse som sandet lyngvej.

Nævnet er af den opfattelse, at det ud fra kulturhistoriske grunde vel er af betydning for almenheden at frede det omhandlede vejareal, men finder på den anden side, at vigtige samfundsmæssige hensyn taler for at tillempe fredningen det af sognerådet tagne forbehold om en asfaltering i tilfælde af en udbygning i Haderslev amt af et vej anlæg, der forbinder Oksevejen med Haderslev - Rangstrupvejen. Herved bemærkes, at den nærmeste asfalterede vej, nemlig Diagonalvejen fra Hovslund broen til Strandelshjørnkrydset, er ca. 7 km længere end den direkte forbindelse ad Oksevejen. Endvidere anføres, at det har været medvirkende til nævnets holdning, at der, såfremt Oksevejen bevares i sin nuværende tilstand, kunne ventes anlagt en moderne udbygget vej nær og parallelt med denne, hvilket ville indvirke uheldigt på fredningen.

De indenfor vejarealet værende træer og buske vil være at fjerne efter nævnets nærmere bestemmelse. Bevoksning, som senere måtte fremkomme, bortryddes.

Fredningen omfatter, den i vejen, ca. 1400 m syd for Immervad bro, beliggende stenkiste, som skal forblive i dens nuværende tilstand, sålænge vejen ikke asfalteres, til hvilken tid Nationalmuseet træffer afgørelse om, hvorledes der bør forholdes med dette gamle bygningsværk. De på det fredede areal beroende gamle afmærkningssten fredes ligeledes og skal forblive på plads. Kiste og sten angives på den nedenfor nævnte plan. Denne bestemmelse gælder også den asfalterede strækning.

I overenstemmelse med foranstående bestemmer nævnet herefter i henhold til § 1 i lovekendtgørelse nr. 106 af 21. marts 1959, dels at det trekantformede areal af art. nr. 53 Hovslund beliggende mellem den gamle Oksevej og den nye ved Immervad bro og bestående af parcellerne nr. 132/37, 136/38, 171/38 og 182/37 af kortblad 2 Hovslund fredes som

foran anført, dels at de ligeledes under art. nr. 53 hørende arealer af Oksevejen mellem den gamle Immervad bro og Diagonalvejen vil være at frede i deres matrikulære omfang, dog således at en asfaltering ikke må udstrækkes til kørebanebredde på mere end 6 m.

For dræning ydes i henhold til lovbekendtgørelsens § 17 en erstatning, der skønsmæssigt fastsættes til 10.000 kr.

Med hensyn til retableringen bestemmes i medfør af lovbekendtgørelsens § 27, at denne i mangel af forlig med de pågældende lodsejere vil være at søge gennemført ved domstolene.

Vedrørende landbrugsarealerne parcel numrene 131/14 og 70/15 kortblad 11 af art. nr. 115 af Hovslund, tilhørende landmand Peter Jessen, og som udgør ca. 10 ha, er der opnået enighed med ejeren om, at disse arealer, der danner baggrund for Hærulfstenen, fredes mod beplantning og bebyggelse, bortset fra landbrugsbygninger, som det tillades at placere i det sydøstlige hjørne af området på en grund højst 50 m langs vejen og 100 m i sydskellet regnet fra vejen. Samtidig med bygningernes opførelse skal der plantes et løvtræs læbælte på 7-10 m indenfor det nævnte område (50 x 100 m). Ejeren underkaster sig Hedeselskabets anvisning med hensyn til beskaffenheden af træerne og med hensyn til tilsyn. For fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådsreds skal der forelægges tegning over bygningerne med beliggenhedsplan til godkendelse. På arealet må ikke anbringes skure, boder, master eller andre skæmmende indretninger. Der må ikke foretages ændringer i terrænformerne eller foretages gravning efter sten, grus, sand eller lignende. Der ydes en erstatning på 5.000 kr., som tilfalder ejeren, idet panthaverne ikke har stillet krav om nogen andel. Denne ordning stadfæstes ved nærværende kendelse i henhold til lovbekendtgørelsens § 1 jfr. § 17.

Derimod har nævnet forgæves søgt en ordning af arealerne øst for vejen udfor Hærulfstenen. Langs den østlige side af vejen er der her et læbælte af nåletræer, som hindrer udsigten mod en ca. 200 m mod øst beliggende gravhøj. Da ejeren, gårdejer Mads Paulsen, imidlertid har

stillet sig afvisende, finder nævnet, at det herefter vil være mest hensigtsmæssigt at behandle spørgsmålet om udsigtsfredningen i forbindelse med bræmmefredningsspørgsmålet vedrørende hele vejstrækningen, hvorom forhandlingerne endnu ikke er afsluttet. Spørgsmålet vil derfor ikke være at påkende ved nærværende kendelse.

Nævnet bestemmer, at erstatningerne, da der er tale om en fredning af den i lovbekendtgørelsens § 17 stk. 2 omhandlede art, findes at burde udredes med 9/10 af statskassen og med 1/10 af Åbenrå amtsfond.

Påtaleret tilkommer fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds og Nationalmuseet hver for sig.

Kendelsen med tilhørende fortegnelse og plan vil være at tinglyse som servitutstiftende på de pågældende ejendomme.

T h i . . . b e s t e m m e s :

De fornævnte arealer fredes som anført.

I erstatninger udredes til Øster Løgum kommune 10.000 kr. og til landmand Peter Jessen 5.000 kr. For sidstnævntes vedkommende tilfalder erstatningen ejeren.

Erstatningerne udredes med 9/10 af statskassen og med 1/10 af Åbenrå amtsfond.

Påtaleret tilkommer fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådskreds og Nationalmuseet hver for sig.

Gerhard Jensen. Holger Frandsen. Senius Tiedemann.

--ooOoo--

Et af nævnets medlemmer afgav sålydende

D i s s e n s :

Jeg kan ikke tiltræde, at der til fredning af vejen knyttes noget forbehold om asfaltering. Sagen drejer sig om at sikre for eftertiden de endnu ikke asfalterede og grøftede rester af vejen med dens diger og sidearealer. Som led i Hærvejen fra Viborg til Slesvig, hvilken vejs kulturhistoriske betydning bl. a. fremgår af Hugo Mathiesens bog om Hærvejen, er denne fredning en sag af national betydning, ja endog af

interesse udover landets grænser. I forhold hertil er spørgsmålet om det nye vejanlæg, som endnu ikke er aktuelt, men som ad åre skulle komme for at give bedre forbindelse mellem Haderslev og landegrænsen ved Padborg kun af egnsmessig og i hvert fald af mindre væsentlig betydning, hvorfor det må vige. Hertil kommer, at en asfaltering ville komme i strid med de allerede bestående fredninger, der er mærket med fredningssten og kendt af sognerådet. Den omstændighed, at den nuværende grusede kørebane ikke stammer fra gammel tid, kan efter min opfattelse ikke være afgørende, idet fredningen må være hjemlet ved selve linjeføringen af vejen, som gennem århundreder har ligget her med dens karakteristiske diger og sidearealer, og som det må være fredningens formål at bevare i den nuværende tilstand, inden der sker yderligere skade, som f. eks. ved asfaltering.

Den omtalte ny forbindelsesvej måtte kunne placeres i passende afstand fra de fredede arealer og bygningsværker m.m., og dette bør sikres.

Iøvrigt er jeg enig i kendelse.

--ooOoo--

Udskriftens rigtighed bekræftes

Fredningsnævnet

for

Løbenraa amtsrådskreds den 21 MAR. 1953

H. M. V.
H. M. V.
J. J. J.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 00187.02

Dispensationer i perioden: 13-02-1989 - 11-12-1998

Hedeselskabet
Læplantningsafdelingen
Åvej 25
Lydum
6830 Nørre Nebel

Den 13.02.89

J.nr. 1355/59-1/88

Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amts Nordlige Fredningskreds har den 26. oktober 1988 i medfør af naturfredningslovens § 34 meddelt tilladelse til plantning af læhegn inden for det fredede område ved Hærulfstenen i Rødekro Kommune. Denne afgørelse har såvel Skov- og Naturstyrelsen som Sønderjyllands Amt påklaget til Overfredningsnævnet.

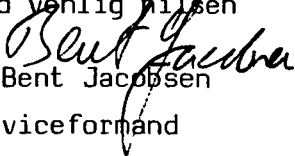
Den påtænkte læplantning vil på en længde af 150 m berøre matr.nr. 115 Hovslund, Øster Løgum, der er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 11. juli 1962 om fredning af en del af Hærvejen i Øster Løgum Sogn. Ifølge fredningskendelsen er arealet fredet mod beplantning og bebyggelse for at danne baggrund for Hærulfstenen og dermed sikre dennes fremtræden i landskabet vest for Hærvejen.

Hedeselskabet, Læplantningsafdelingen, har nu meddelt, at lodsejeren efter en nærmere orientering om Overfredningsnævnets kendelse af 11. juli 1962 har besluttet at frafalde ønsket om hegnsetablering.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Da den påtænkte plantning af læhegn inden for det fredede område ved Hærulfstenen ikke længere ønskes gennemført, ophæver Overfredningsnævnet herved Fredningsnævnets tilladelse af 26. oktober 1988.

Med venlig hilsen

Bent Jacobsen

viceformand

~~Foto venter~~

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, tlf. 73 42 41 21, fax. 74 42 41 23

Den 11. december 1998 kl. 10.00 afholdt Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt møde ved Urnehoved Tingsted med formanden Claus Kejser, det amtsrådsvalgte medlem Thomas Lauritzen og det kommunalvalgte medlem Jens Egon Jørgensen.

Der foretoges:

REG. NR. 0187.02

J.nr. 69/1998:

Ansøgning fra Tinglev kommune om rabatregulering langs Oksevejen.

- § 50 -

For Sønderjyllands Amt mødte Aksel Voigt.

For Tinglev kommune mødte Aksel Nielsen.

For Skov- og Naturstyrelsen, Kulturhistorisk kontor, mødte Margareta Bekmose.

Det bemærkes, at den pågældende strækning af Oksevejen er fredet ved kendelse af 21. august 1959, hvori det anføres, at det af kulturhistoriske grunde er af almen betydning, at vejen bevares som grusvej, og at dens rabatter bevares for eftertiden i den nuværende tilstand.

Formanden bemærkede, at Sønderjyllands Amt i en skrivelse af 30. oktober 1998 bl.a. anfører, at der foregår en del tung transport ad vejen i forbindelse med råstofudvinding, og at vejen er temmelig påvirket af disse køretøjer og den megen nedbør. Vejbanen er ret hullet, og materialet er slynget ud i rabatten, hvor der er dannet en 10-20 cm høj og ca. 50 cm bred vold. Volden består af sand og grus, som tydeligt stammer fra vejbanen, iblandet en del plantemateriale og

humus, der bevirker, at materialet fra volden ikke kan "lægges tilbage igen". For at sikre en tilstrækkelig afvanding af vejbanen, skal den hæves, hvilket vil være yderst bekosteligt, eller også skal volden fjernes.

Aksel Nielsen redegjorde nærmere for kommunens ønsker.

Margareta Bekmose bemærkede, at Skov- og Naturstyrelsen kan tiltræde, at der sker en vis afskrabning af rabatten, men således, at kommunen tilrettelægger arbejdets udførelse i samråd med Haderslev museum.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Som anført i Sønderjyllands Amts skrivelse består volden langs vejen i vidt omfang af materiale, der stammer fra kørebanen. En afskrabning af denne vold kan på vilkår som foreslået af Sønderjyllands Amt og Skov- og Naturstyrelsen ikke antages at være i strid med fredningens formål. Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til at Tinglev kommune kan afskrabe den ovenfor beskrevne vold langs Oksevejen på vilkår, at der ikke skrubes ned i de ældre lag langs vejstrækningen, at arbejdet tilrettelægges i samråd med Haderslev museum, der skal have adgang til at føre tilsyn med arbejdet, og at vejbanen må hæves ved at pålægge nyt materiale, såfremt den nævnte afskrabning ikke er tilstrækkelig til at sikre afvandingen af kørebanen.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejser

/kb

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder.

Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
E-mail:
esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

25. juni 2013
Fredningssag 18/2013

J. nr.: 18/2013: Ansøgning om dispensation til at nedlægge et tomrør i vejrabatten på den fredede Oksevej ved ejendommen Oksevejen 24, Rødekro.

Fredningsnævnet har den 16. april 2013 fra Aabenraa Kommune modtaget en ansøgning fra Svane Entreprise ApS, Måde Kirkevej 31, Esbjerg, om dispensation til at nedgrave et tomrør til fibernet i vejrabatten ud for ejendommen Oksevejen 24, Rødekro, for at kunne forsyne ejendommen med bredbåndsignaler.

Oksevejen er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse afsagt den 11. juli 1962 om ”fredning af en del af Hærvejen i Øster Løgum sogn i Åbenrå amt”. Det er formålet med fredningen af Hærvejen at sikre vejen som en væsentlig del af landets kulturarv. Fredningen er en såkaldt ”status quo fredning”.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse, såfremt tomrøret skal nedgraves i vejrabatten.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets formand har i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, besluttet at meddele Svane Entreprise ApS dispensation til at gennemføre anlægsarbejdet på de vilkår, der fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Oksevejen er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse afsagt den 11. juli 1962 om ”fredning af en del af Hærvejen i Øster Løgum sogn i Åbenrå amt” med det formål at sikre Hærvejen som en væsentlig del af landets kulturarv.

Fredningen er en såkaldt ”status quo fredning”. Overfredningsnævnets kendelse indeholder ikke fredningsbestemmelser.

Under Fredningsnævnets behandling af sagen udtalte Øster Løgum sogneråd blandt andet, at den fredede vejstrækning skal blive henliggende i naturtilstand og må ikke beplantes eller bebygges, ligesom der ikke må anbringes skure, boder, master eller andre skæmmende indretninger. Der må

ikke foretages ændringer i terrænformerne eller foretages gravning efter sten, grus, sand eller lignende.

Det fremgår af sagens bilag, at tomrøret skal nedgraves i vejrabatten på den offentlige vejmatrikel ud for Oksevejen 24, Rødekro, at tracéet er ca. 30 centimeter bredt, at tracéet er 50 centimeter dybt, at tracéets længde er 25 meter, og at arealet vil blive reetableret, når tomrøret er nedlagt i tracéet.

Tomrøret ejes af Syd Energi, Ravnevej 12, Esbjerg Ø.

Da det forudsætningsvist må indfortolkes i kendelsen, at der ikke må foretages terrænændringer, skal Fredningsnævnet derfor meddele dispensation til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har ved brev af 28. maj 2013 anmodet Aabenraa Kommune, Teknik - og Miljø, Naturstyrelsen Ribe, Naturstyrelsen Sønderjylland, Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 12. juni 2013.

Der er ikke ved fristens udløb rejst indsigelser mod projektet.

Naturstyrelsen har i en mail af 3. juni 2013 oplyst blandt andet, at røret vil kunne nedlægges uden permanente tilstandsændringer, såfremt der fastsættes et vilkår om fuldstændig retablering.

Museum Sønderjylland har i en mail af 3. juni 2013 meddelt, at museet ikke har bemærkninger til ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det er formålet med fredningen af Oksevejen at sikre vejen som en væsentlig del af landets kulturarv. Vejen skal derfor fastholdes i den tilstand, den havde på fredningstidspunktet.

Svane Entreprise ApS har ved projekteringen af tracéets forløb og gravearbejdet taget hensyn til den helt særlige kulturarv og den historie, der knytter sig til den fredede Hærvej. Det er Fredningsnævnets vurdering, at nedlægningen af tomrøret kan foretages, såfremt projektet gennemføres som beskrevet i ansøgningen til Fredningsnævnet.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Svane Entreprise ApS dispensation til at gennemføre projektet på de fredede arealer på vilkår,

at projektet gennemføres som beskrevet i ansøgningen,

at der sker fuldstændig retablering af de fredede arealer efter gravearbejdets afslutning,

at anlægsarbejdet indstilles, hvis entreprenøren støder på et fortidsminde, og Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev tilkaldes,

og

at overskudsjord, der ikke kan genindbygges i den gravede rende, deponeres efter Aabenraa Kommunes anvisninger.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Modtageren af afgørelsen,
ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur
og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager
væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, c/o Retten i Esbjerg, Dokken 1, 6700 Esbjerg, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f. eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast til partshøring.

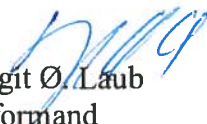
Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Gravearbejdet må ikke påbegyndes, før klagefristen er udløbet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 25. juni 2013

Margit Ø. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Aabenraa Kommune, natur@aabenraa.dk
Aabenraa Kommune, Teknik & Miljø, pmu@aabenraa.dk
Naturstyrelsen, rib@nst.dk
Miljøministeriet Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk
Naturstyrelsen Sønderjylland, sdj@nst.dk
Ribe Arealforvaltning, raf@nst.dk
Kulturstyrelsen, ka@kulturstyrelsen.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, kleis@greenmail.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, famham@live.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk
Friluftsrådet/Sønderjylland, soenderjylland@friluftsradet.dk
Friluftsrådet/Aabenraa, arne1864@bbsyd.dk

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: sydjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

30. april 2024
FN SJS 15/2024

FN SJS 15/2024: Ansøgning fra Aabenraa Kommune om dispensation til anlæg af cykelsti inden for fredningen af Oksevejen

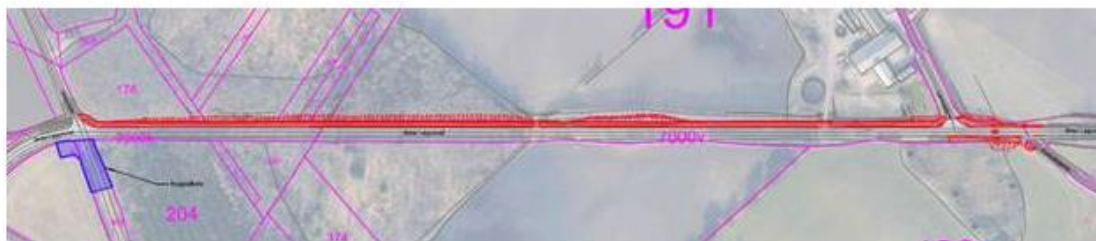
Fredningsnævnet har den 25. marts 2024 modtaget en ansøgning fra Aabenraa Kommune om dispensation til anlæg af en dobbeltrettet cykelsti inden for fredningen af Oksevejen.

Fredningsnævnets formand har i medfør af bekendtgørelse om forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Det fremgår af ansøgningen, at Aabenraa Kommune af trafiksikkerhedsmæssige hensyn ønsker at anlægge en dobbeltrettet cykelsti på den nordlige side af Øster Løgumvej mellem Hovslund og Øster Løgum.

Det omhandlede areal er ejet af Aabenraa Kommune. Strækningen ses på billedet herunder:

Det fremgår mere specifikt, at cykelstien vil berøre et areal på ca. 100 m² inden for fredningen af Oksevejen, jf. den gule markering på oversigtskortet nedenfor. Arealet består i dag af rabat, grøft og træer, som vist på fotoet.

Aabenraa Kommune har vedrørende Natura 2000 og bilag IV-arter oplyst følgende:

”...

Det er Aabenraa Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt grundet afstanden på over 6,5 km til nærmeste Natura 2000-område i fugleflugtslinje.

Der er på området, hvor den nye cykelsti skal anlægges, ikke registreret bilag IV-arter ved opslag på Danmarks Miljøportal. Der er dog forhold i og omkring området, hvor cykelstien skal ligge, men den nye cykelsti forventes efter Aabenraa Kommunes vurdering ikke at medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV. Dette grundet, at cykelstien skal etableres i eksisterende rabat af kørebanen.

...”

Arealet er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 11. juli 1962 om fredning af en del af Hærvejen i Øster Løgum Sogn i Aabenraa Amt.

Fredningen er en såkaldt ”status quo-fredning”, som har til formål at sikre vejen som en væsentlig del af landets kulturarv. Vejen skal derfor bevares i den tilstand, den havde på fredningstidspunktet.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Ved brev af 8. april 2024 har fredningsnævnet anmodet Aabenraa Kommune, NIRAS A/S, Miljøstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist til den 25. april 2024.

Der er ikke modtaget bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger til grund, at kun en meget lille del af det fredede areal vil blive berørt af det ansøgte. Fredningsnævnet lægger desuden til grund, at selve Oksevejen ikke vil blive direkte påvirket, idet det ansøgte ønskes anlagt på et til vejen tilstødende areal, der for tiden består af rabat, grøft og træer.

Fredningsnævnet finder herefter ikke, at det ansøgte kan antages at stride mod fredningens formål.

På denne baggrund, og idet det ansøgte heller ikke vil påvirke udpegede Natura 2000-områder eller registrerede bilag IV-arter negativt, meddeler fredningsnævnet dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside

www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del
Esbjerg den 30. april 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk; lbaekk@aabenraa.dk
NIRAS A/S, cwi@niras.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, aase50@mail.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet Aabenraa, soenderjylland@friluftsradaet.dk